

Na Širokom Brijegu započeli dani pobijenih hercegovačkih franjevac

Široki Brijeg, 4. veljače 2022. (Lucijana Kožul) – Obilježavanje Dana pobijenih hercegovačkih franjevaca ili 77. obljetnice jugokomunističkog ubojstva 66 hercegovačkih franjevaca u Drugom svjetskom ratu i poraču započelo je na Trgu širokobrijeških žrtava u Širokom Brijegu. U 10.00 pred križem na Trgu vijence su položili i zapalili svijeće izaslanstva Grada Širokog Brijega, Županije zapadno-hercegovačke (ŽZH), Odjela HNS-a BiH za Drugi svjetski rat i porače zajedno s Ministarstvom branitelja ŽZH. Vicepostulator fra Miljenko Stojić predvodio je molitvu za sve pobijene. Podsjetimo se da je Grad Široki Brijeg 7. veljače proglasio Danom sjećanja na pobijene franjevce i puk, a ŽZH Danom sjećanja na žrtve komunističkog zlosilja.

Ove godine prva tri dana sv. mise predvode i na njima propovijedaju

mlađi svećenici rodom iz župe Široki Brijeg. Sv. misu danas je predslavio fra Jozo Hrkač, župni vikar u Posušju. Najprije je bila krunica u 17.30, a nakon toga u 18.00 sv. misa zadušnica za sve pobijene. Sumisili su fratri iz samostana.

Misna čitanja i molitvu vjernika predvodili su ministranti koje vodi đakon fra Franjo Ćorić. Misno slavlje pjevanjem su animirali članovi zbor sv. Nikole Tavelića iz Dobrkovića pod vodstvom Marije Cigić.

Fra Jozo je u svojoj propovijedi istaknuo sljedeće: »Oni kojih se danas sjećamo poznavali su Onoga za koga su položili svoje živote, jer da nisu ne bi umrli za Onoga koga ne poznaju. Ne bi dali svoje živote da nisu bili uvjereni da će im Onaj za koga polažu ovozemaljski život, darovati vječni i neprolazni. Oni se nisu stidjeli toga što su Kristovi, nego su hrabro ispovijedili

svoju vjeru. Krenuli su u smrt ne želeći se odreći Njega i Njegovoga evanđelja, premda su imali priliku za to. Oni nas i danas pozivaju da upoznamo Onoga čijim imenom smo opečaćeni i da svima koji od nas ištu, životom – djelima i riječima – odgovorimo na pitanje: Tko je vaš Bog?! Tko je Isus Krist? ... Onaj tko otkrije vječnost ne raduje se više prolaznosti. Onaj tko je okušao ljekovitost istine ne zadovoljava se primamljivosti laži. Upravo nam to danas, 77 godina poslije, iznova svjedoče i naša pobijena braća. Ako pokušamo povući usporednicu kojeg oružja se bojao ateistički sustav pa je pobio nenaoružane fratre, osobito u oči upada jedna podrobnost, jedna dirljiva scena, a to je kada braća prije nego će biti ubijena koriste jedino, ujedno i najmoćnije oružje koje im je ostalo na raspolaganju – ispovijed i molitvu.

Oni se ne predaju beznađu i očaju, nego sklapaju svoje ruke na molitvu. Oni ne upiru svoje prste u one koji ih proganjaju i koji će ih za koji trenutak ubiti, nego skupljaju šake i tuku se u svoja prsa moleći od Gospodina oprostjenje za svoje grijeh i grijeh njegovih neprijatelja. E, toga oružja se bojao neprijatelj, bojao se Boga i istine. Takav udar topništva Božje milosti ne može zaustaviti ni jedan bučni huk puške, pištolja ili topa. Laž uvijek strahuje pred istinom, jer je istina ogoljuje i raskrinkava. Činjenica da je čovjek grješno i prolazno biće potrebno Božjeg milosrđa i praštenja plašila je one koji su se smatrali gospodarima života i smrti. Istina o živomu Bogu plašila je one koji su ga proglasili mrtvim. I komunizam, i fašizam, i nacizam, i sve ideologije prošlosti najviše su se bojale istine – istine o sebi. Činili su sve da istina ne iziđe na vidjelo i bili su spremni uporabiti sva raspoloživa sredstva, ali ništa nije pomagalo. Istina ih je razotkrila, osudila i pokopala. Ne stoji uzalud zapisano: »Ništa nije skriveno što se ne će otkriti ni tajno što se ne će saznati. (Lk 12, 2)«

Dodijeljene su nagrade djeci koja su sudjelovala u ovogodišnjem natječaju na temu o ubijenim hercegovačkim franjevcima. Prvu nagradu za likovni rad pod naslovom »Uzalud im bi« dobila je Mihaela Čuljak, učenica Prve OŠ Široki Brijeg. Druga nagrada pripala je Mateji Galić, učenici OŠ Franica Dall'era iz Vira. Njezin literarni rad nosi naslov »Plać Majci Božjoj«. Petar Bušić, učenik OŠ fra Stipana Vrljića iz Sovića, dobio je treću nagradu za rad »Ubili su moga fra Arkandela i sve profesore«.

Ponovno je ove godine sv. misno slavlje putem radiovalova (92.7, 93.1 i 102.3 MHz) te interneta prenosila Radiopostaja Široki Brijeg. Tako će biti i idućih dana. ✍

Održana druga večer dana pobijenih hercegovačkih franjevac

Široki Brijeg, 5. veljače 2022. (Lucijana Kožul) – Molitveni program druge večeri obilježavanja Dana pobijenih hercegovačkih franjevac na Širokom Brijegu započeo je molitvom sv. krunice i razmatranjem u 17.30 koje je predvodio fra Dane Karačić s trećarima. U 18.00 uslijedila je sv. misa zadušnica. Predslavio ju je fra Marin Karačić, župni vikar na Humcu te duhovni asistent Frame u Hercegovini i promicatelj duhovnih zvanja. U punoj prostranoj širokobriješkoj crkvi sumisili su fratri iz samostana.

Trećari su čitali za vrijeme sv. mise i predvodili molitvu vjernika. Misno slavlje pjevanjem su animirali članovi zbora sv. Ivana Krstitelja iz Knešpolja pod vodstvom Marka Salavarde.

Fra Marin je svojom propovijedi pozvao sav okupljeni puk i sve one

koji prate trodnevnicu putem Radiopostaje Široki Brijeg da čvrsto prionu uz svoj korijen, svoga Boga te da slijede primjer pokojnih fratara i vjernih članova puka Božjega: »Jasno nam je da će biljka ako se otkine od korijena usahnuti. Otkinuta od korijena osuđena je na propast i umiranje. Kako nam onda nije jasno da će se isto dogoditi i nama ako se "otkinemo" od svoga korijena, od Stvoritelja. Nedostaje nam tada sreće, radosti, nedostaje nam ispunjenosti; a odmaknuli smo se od Izvora sreće, radosti i ispunjenosti. Tražimo sreću na krivim mjestima zapustivši molitvu, sakramente i odnos s Bogom. O tome nam svjedoče i Kristove riječi današnjeg evanđelja kada govori da svijet bijaše kao ovce bez pastira. Te riječi bude tugu i u nama, jer toliko puta se i sami tako ponašamo.

Idemo za svojim lažnim "pastirima", zavedeni grijehom i vlastitim grješnim sklonostima lutamo za onim što nam nudi svijet. Zaboravljamo da onu pravu, istinsku vrijednost nosimo u sebi, a ne na sebi. Stablo koje ima duboko korijenje ne može se lako slomiti ni poljuljati, a samo ono stablo koje je zdravo u korijenu može donijeti plodove. Bez Krista i njegova nauka smo plitki i površni, jer ne možemo živjeti Kristovu riječ ako ju ne upoznamo. Ne možemo svjedočiti ako ne znamo što se od nas traži i kakvi bismo trebali biti. Dopuslimo Gospodinu da ozdravi i zaliječi naše rane. Neka krv naših mučenika natopi naše korijene da se što čvršće vežemo za Krista, da naš život, isprepleten Njegovim naukom, bude snažno svjedočanstvo vjere.«

Vicepostulator fra Miljenko

Stojić dodijelio je i nagrade na XI. natječaju za uzrast odraslih. Prvu nagradu dobio je fra Šimun Šito Ćorić za pjesmu »Šezdeset i šest«, koju je i uglazbio te objavio videospot. Drugu nagradu dobila je Maja Matković. Rad joj nosi naslov »Komadić tkanine«. Treća nagrada otišla je u ruke Karle Kevo. Napisala je rad pod naslovom »Otrgnuti od zaborava«.

Fra Miljenko je na kraju sv. mise zahvalio trećarima i njihovu voditelju fra Dani Karačiću koji su na raspolaganju tijekom cijele godine (uređuju grobnicu pobijenih fratara u crkvi, čiste ratno sklonište, pomažu oko glasila *Stopama pobijenih...*). Pozvao je nazočne da nabave glasilo Vicepostulature *Stopama pobijenih* i objasnio kako obitelj može podići križ svome ubijenom na Groblju mira na Bilima. ✍

Proslavljena uočnica 77. obljetnice jugokomunističkog ubojstva hercegovačkih franjevacaca

Široki Brijeg, 6. veljače 2022.

(Lucijana Kožul) – U samostanskoj crkvi Uznesenja BDM na Širokom Brijegu nastavljen je molitveni program Dana pobijenih hercegovačkih franjevacaca u prigodi 77. obljetnice njihova ubojstva. Molitva krunice uobičajeno je započela u 17.30, a zatim je u 18.00 uslijedila sv. misa zadušnica koju je predslavio fra Zvonimir Pavičić, župni vikar u Međugorju i duhovni asistent Franjevačkog svjetovnog reda. Uz njega su sumisili vicepostulator fra Miljenko Stojić, fratri iz širokobriješkog samostana i župnik iz Vrgorca, jednoga od stratišta hercegovačkih franjevacaca, fra Josip Repeša. Prostrana samostanska crkva bila je uobičajeno ispunjena vjernicima.

Misna čitanja i molitvu vjernika predvodili su framaši na čelu s fra Augustinom Čordašom. Oni su također svojim pjevanjem uveličali misno slavlje.

Fra Zvonimir je potaknuo vjernike da surađuju s Bogom, kao što su i pobijeni fratri surađivali, jer Bog je neprestano nazočan u našim životima: »Zato se ni mi, braćo i sestre, ne trebamo plašiti Božjega poziva. On nekada od nas traži napuštanje nekih naših zamisli i ideja ili pak snova; ali to ne znači da ćemo ostati osiromašeni. Naprotiv, postat ćemo bogati jer ćemo imati samoga Boga uza se. On će nam kao i Šimunu uvijek ponavljati one riječi: "Ne boj se! Pođi za mnom!" U ovom promišljanju o pozivu, dobro je vidjeti i naše pobijene fratre kojih se spominjemo ovih dana. Bili su fratri, redovnici. Dakle, i oni su odgovorili na Božji poziv. Odgovorili su potpuno,

čitavim svojim bićem. Jer da nisu, ne bi imali hrabrosti ustrajati do kraja, do smrti. Razbježali bi se ili bi krvnicima uzvratili istom mjerom. U nelogičnosti svijeta usudili su se slušati i nasljedovati Isusove riječi. U svijetu koji je sav bio zarobljen ratom i mržnjom, oni su se odlučili činiti ono što im Isus kaže: opraštati, pozivati na mir. U trenutcima kada su na sebi osjetili toliku mržnju neprijatelja, nisu posustajali nego su još više produbili svoj poziv i svoju sraslost s Kristovom riječju te su opraštali svojim neprijateljima kako ih je Isus naučio. Inače ne bi bili dostojni njegova poziva. Božji poziv nije mlak, nego snažno zahvaća čitavoga čovjeka, svaku poru njegova života. Zato i

Šimun dršće i boji se, zato Izaija strepi pred objavom Boga, jer Bog traži cijeloga čovjeka. A čovjek se razdiere između svijeta i Boga, između trenutnog užitka prolaznosti i trajnog mira kojeg mu Bog nudi. Zacijelo su i naši fratri bili potreseni znajući da stoje na rubu života. Imali su, kako kažu svjedoci, priliku izabrati: pogaziti Boga, oglušiti se na Božji poziv ili držati se čvrsto Boga. Odlučili su se za Boga. I uvjeren sam da su u tome trenutku, poput Šimuna, čuli one Isusove riječi: "Ne boj se!", te su tako hrabro pozdravili sestricu smrt.«

Na sv. misi dodijeljene su i nagrade mladeži. Prva nagrada pripala je Darku Tusunu, učeniku gimnazije Katoličkog školskog centra

Petar Barbarić u Travniku. Napisao je pjesmu »Zločin bez kazne«. Daria Buljan, učenica Gimnazije Marka Marulića iz Tomislavgrada, dobila je drugu nagradu. Rad joj nosi naslov »Priča jednoga Briga«. Treću nagradu osvojila je Marija Perković, učenica Gimnazije fra Dominika Mandića iz Širokog Brijega. Napravila je likovni rad pod naslovom »Nakon tame, svjetlost«.

Mještani Crnih Lokava, Mokrog, Turčinovića i Grada uobičajeno su hodočastili od spomenika svojim pobijenima do ratnoga skloništa. Jedna skupina njih trčala je iz Crnih Lokava, a skupina framaša iz mostarskog samostana također je hodočastila na Brig. ✍

Obilježena 77. obljetnica jugokomunističkog ubojstva 66 hercegovačkih franjevac

Široki Brijeg, 7. veljače 2022. (Lucijana Kožul) – Prije 77 godina 7. veljače 1945. jugokomunisti su počinili neviđen zločin nad svećenicima i franjevcima u samostanu na Širokom Brijegu. Njih 12-oricu, koje su pronašli u samostanu, odveli su do ratnoga skloništa, ubili ih, polili benzinom i potom zapalili. To je bio uvod za sva iduća događanja, za druge nepravедno ubijene franjevce u Mostaru, Čitluku, Ljubuškom i mnogim drugim mjestima, sveukupno njih 66, kao i za ubijene članove puka Božjega. U Drugom svjetskom ratu i poraću tako je iz općine Široki Brijeg ubijeno 2.165 osoba, a iz Županije zapadnohercegovačke 7.003. U čast svima njima na Širokom je Brijegu služena sv. misa zadušnica. Molitveni program započeo je u 16.00 molitvom kraj ratnoga skloništa gdje su članovi Fratrie Široki Brijeg zapalili 12 svijeća u znak sjećanja na 12 fratara koji su ubijeni i spaljeni u ovom skloništu. Nakon molitve procesija se uputila prema samostanskoj crkvi. Molitvu na grobnici s posmrtnim ostatcima 24 pronađena ubijena fratra predvodio je provincijal, a imena pobijenih čitali su trećari.

Svečanu sv. misu zadušnicu predslavio je dr. fra Miljenko Šteko, provincijal hercegovačkih franjevac, uz sumisništvo vicepostulatora fra Miljenka Stojića, gvardijana fra Ivana Marića i 40-ak drugih hercegovačkih franjevac. Pjevanje na sv. misi predvodio je veliki župni zbor. Misno čitanje pročitao je fra Rade Dragičević, posljednji živući hercegovački franjevac koji je pohađao glasovitu Franjevačku klasičnu

gimnaziju na Širokom Brijegu. Molitvu vjernika čitali su gvardijani pojedinih samostana.

U svojoj dirljivoj propovijedi fra Miljenko je naglasio kako su franjevci na ovim našim prostorima bili obespravljani, proganjani, ubijani i zatirani. Samostani su rušeni i paljeni, ali nikada franjevce nisu mogli izbrisati, jer je uz njih uvijek Isus Krist te su uvijek iznova započinjali. Godine 1944. Provincija je bilježila 231 franjevca, a godinu dana poslije, u travnju 1945. samo 61. Mnogi su bili ubijeni, mnogi završili na Bleiburgu i Križnome putu. »Prije ove sv. mise bili smo na stratištu naše dvanaestorice braće. Partizani su ih smakli hicem u zatiljak i strmoglavili niz stubu skloništa. Jednoga po jednog. Okrutno, bezbožno i hladno. Onda ih polili benzinom i zapalili, kao da nisu dovoljno poniženja i strahote učinili

ovim monstroznom ubojstvom. Sklonište su zatrpali i zločin svoj krvavi obavili velom šutnje i prijetnje da se o njemu ne smije progovoriti. I to traje do ovoga trenutka. Ime ni jednoga neposredna izvršitelja zločina ne znamo. Ni jednoga iskaza njihova nemamo, a kamoli isprike i pokajanja za ubojstvo ... Naprotiv, ovdje ne oklijevam kazati da slugu tih istih partizanskih zločinaca do današnjega dana, evo 77 godina, razvijaju svoje teorije opravdanja zločina i začuđujućom snagom zla ova ubojstva, bez ikakva sudišta, krajnje nehumano prosuđuju kao "normalna"! Čovjek se može samo čuditi kakve su to površne iluzije života, magle, tamne sjene i razarajuća djelovanja zla u njihovim savjestima! Mogu li se ovakvi zločini ičim opravdati? ... Ono što nam najteže pada jest da do danas ne znamo za grobove još skoro polovice njih, a

ubijali su ih i puna dva mjeseca nakon svršetka rata. Pa da u ovoj našoj krvlju zalivenoj zemlji zasadimo jedan jasen iznad njihovih stratišta. Da vijori njihovu priču naraštajima i da ih nikada ne zaboravimo. Da skroji debeli hlad koji će čuvati njihova imena i prezimena stoljećima ... Dostojno i spokojno do dana "novih nebesa i nove zemlje" (usp. Iz 65, 17). Krvlju su svojom obilježili stazu života. Svojim žrtvama kročili su u vječnost. Izdržali oganj i mač, zasvijetlili poput čista zlata na taljici na kojoj su bili iskušani. I koliko su god krvnici mislili da će ih ubiti, da će ubiti Zajednicu, da će ubiti narod, ubiti vjeru, ljuto su se prevarili. Nisu oni znali za ove evanđeoske riječi koje smo čuli. A one su izgovorene našoj pobijenoj braći: Dođite k meni vi umorni i opterećeni, ja ću vam biti odmor i vječnost ... I te nas riječi godinama i godinama okupljaju, a

okupljat će nas do kraja naših života i čuvati sjećanje na našu braću.«

Generalni vikar hercegovačkih biskupija don Nikola Menalo prenio je pozdrave i blagoslov biskupa iz Mostara mons. Petra Palića: »Evangelje nam govori o mnoštvu ljudi koji uporno traže Boga i njegovu blizinu kako bi ozdravilo. U mnoštvu koje traži Boga ima više skupina ljudi. Postoje oni ljudi koji jednostavno iskorištavaju Crkvu. Njihov je nesavjestan stav da Crkva postoji zato da im služi, ali da oni sami nemaju nikakve dužnosti prema njoj. Osobe čijih se imena danas prisjećamo nisu bili oni koji su Crkvu koristili nego Crkvi bili od koristi i zato Crkva njihovu žrtvu spominje u Isusovoj spomen-žrtvi. Postoje oni ljudi koji jednostavno nastoje iskoristiti Boga. Oni ga se ne sžete nikad osim onda kada ga trebaju. Žrtva ovih ljudi kojih se danas spominjemo nije iskorištavanje Boga nego molitva od Boga za spas njihovih izmučenih duša. Zbog toga ne smijemo prestati moliti i obilježavati ovaj dan, jer on nam je

poticaj kako bismo razveselili Isusovo srce dolazeći k njemu i nudeći mu svoju ljubav, svoju službu, svoju pobožnost, tražeći od njega spas za svoju pokojnu braću.«

Fra Miljenko Stojić, vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača«, kratko je izložio rad Vicepostulature u protekloj godini i zahvalio svima koji na bilo koji način doprinose čuvanju sjećanja na pobijene franjevce i puk: »Iz rada Vicepostulature izrasla je i knjiga *Hercegovačka franjevačka provincija u Drugom svjetskom ratu i poraću*. Proširena je to doktorska disertacija negdašnjeg djelatnika Vicepostulature dr. Hrvoja Mandića. Do sada je ovo najcjelovitiji znanstveni prikaz tih vremena pa bi ova knjiga trebala biti neizostavna u svakoj našoj knjižnici. A i nadalje se pišu diplomski i drugi znanstveni radovi o pobijenim hercegovačkim franjevcima, skladaju pjesme ili jednostavno rečeno puk o njima govori. Uobičajeno smo održali i simpozij u predzadnju nedjelju u listopadu. Objavljivali smo redovno

i naše glasilo *Stopama pobijenih*, kao i održavali portal *pobijeni.info*. Naravno, i dalje smo tragali za dokumentima i svjedočenjima o tim vremenima. Ukratko rečeno ovo istražno razdoblje je na samome svome kraju i Vicepostulatura je spremna mjesnome biskupu podnijeti potrebno čim Uprava Provincije dadne zeleno svjetlo.« Spomenuo je i sljedeće. »Mještani Crnih Lokava, Mokrog, Turčinovića i Grada uobičajeno su jučer, u najbližu nedjelju Obljetnici, hodočastili od spomenika svojim pobijenima do ratnog skloništa. Jedna skupina njih trčala je iz Crnih Lokava. Iz Mostara, pak, došla je pješice skupina framaša na čelu s fra Tomislavom Crnogorcem. Zaista im svima hvala. Grad Široki Brijeg i ŽZH uobičajeno su obilježili Dan sjećanja na našu pobijenu braću i Božji puk. Hvala iskrena i njima.«

Nakon vicepostulatora i gvardijan širokobriješkog samostana fra Ivan Marić uputio je prigodne riječi: »Drugi mjesec godine – veljača – i ove zime stavlja pred nas svoje

nadnevke i u njima teške obljetnice. Zime koje su ledile krv naroda i pokušale zauvijek ohladiti kosti 66 hercegovačkih franjevaca poharale su Hercegovinu. Ali godine šutnje su prošle, godine zaborava nikad nisu postojale, dani sjećanja su među nama, a vrijeme molitve pred nama. Prije 77 godina glas mučeništva pukao je jače i utišao neprijatelj obarač. Jeka mučeništva među nama ne prestaje. Odjekuje i danas preko naših molitava i liturgijskog zajedništva. Poseban je osjećaj ovih dana vidjeti hodočasnike, a posebno članove obitelji od kojih su mnogi još jučer došli na ispovijed i molili se na grobu fratara, a pri tome ponosno svjedoče kako je neki od ubijenih fratara "iz naše kuće", zatim vjernike, a među njima sve više mladih, kako zdušno i srčano mole za zagovor naših fratara. Sa Širokog Brijega ponesite molitvu svojim kućama, jer na njemu je zasijano sjeme mučeništva koje će vas okrijepiti duhovnim napretkom i radosti.« ✍

U Zagrebu obilježena 77. obljetnica ubojstva širokobrijeških franjevaca i pučanstva

Zagreb, 8. veljače 2022. (Marta G. / kamenjar.com) – U organizaciji Franjevačkog samostana u zagrebačkoj Dubravi i Zavičajne zajednice Široki Brijeg (ZZŠB) u zagrebačkoj je Dubravi u ponedjeljak 7. veljače obilježena 77. obljetnica stradanja franjevaca i puka kao »Dan sjećanja na pobijene franjevce i puk Širokog Brijega« u crkvi Bezgrješnoga začeca BDM. Sv. misu predvodio je prof. dr. sc. Tonči

Matulić, v. d. pročelnika Katedre moralne teologije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, uz suslavlje trinaestorice svećenika. Zbor franjevačkih bogoslova svečano je pjevao tijekom misnog slavlja.

Prof. Matulić osvrnuo se na nemile događaje u veljači 1945. na Širokom Brijegu i cijeloj Hercegovini u Drugom svjetskom ratu i poraću objasnivši da nijedna ideologija

ne može zadržati vjeru i Božju volju te da evangelje poziva na oprost: »Naša je dužnost znati imena nalogodavaca i izvršitelja zločina, kao i same zločinačke ideologije, ali isto tako naša je dužnost oprostiti ubojicama, jer nas na to poziva Gospodin naš Isus Krist!«

Prije svečana blagoslova domačin fra Svetozar Kraljević, gvardijan franjevačkog samostana u Dubravi, uputio je prigodne riječi

hrvatskim braniteljima, svećenicima, pjevačima, časnim sestrama, ZZŠB na suorganizaciji, te vjernicima podrijetlom iz Širokog Brijega, Hercegovine, ali i mnoštvu Zagrepčana, prijatelja Širokobriježana i štovatelja pobijenih širokobrijeških fratara i puka.

Zbog epidemioloških mjera nije održano tradicionalno druženje u dvorani samostana nakon sv. mise. ✍

Sv. misa za hercegovačke franjevce slavljena u Chicagu

Chicago, 8. veljače 2022. (dijaspora.hr) – U samostanu sv. Ante u Chicagu, sjedištu Hrvatske franjevačke kustodije Svete Obitelji, slavljena je sv. misa u sjećanje na 66 hercegovačkih franjevaca stradalih u Drugom svjetskom ratu i poraću. Misno slavlje predvodio je fra Jozo Grbeš, kustos hrvatskih franjevaca, a suslavila su braća iz Chicaga. Za liturgijsko posluživanje i skladno liturgijsko pjevanje bili su zaduženi hercegovački bogoslovi koji su na studiju u Kustodiji. Evanđelje je navijestio najstariji fratar fra Pavo Maslač, a gvardijan fra Nenad Galić predmolio je molitvu vjernika.

Pod sv. misom propovijedao je fra Antonio Musa, župni vikar u župi sv. Jeronima u Chicagu. U svojoj propovijedi fra Antonio se upitao: »Kakav li je bio onaj 8. veljače 1945.

na Širokome Brigu? Što je slušao stoljetni hrast toga dana? Što li su gledale zidine drevnog samostana? Jesu li zaplakali zvonici fra Didakove ljepotice koja je nastavila bdjeti nad sudbinom spaljene zemlje i poklonog puka? Jesu li se čuli teški krikovi Gospe u Plavom koja je naricala nad sudbinom svoje djece? Podno kamene crkve još su dimile sagorjele kosti njezinih fratara. Sagorjele su jednakim plamom kosti staroga fra Marka Barbarića, kao i dječake kosti fra Stjepana Majića. Gorjele su kosti svećenika, redovnika, duhovnika, profesora, odgojitelja, preporoditelja, pastira – minulih i budućih... Gorjele su kosti onih čija jedina krivica bijaše što su Kristovi. Kao prorok Danijel i oni su ušli u vatru i posvjedočili da samo Bog ostaje, a sve drugo prolazi. Plam njihovih

kostiju ispunjao je Brig i do danas svjetlo što je zasjalo tih dana u utrobi kršne zemlje sjaji neprekinuto. I kako prolaze godine sjaji nam još jače i njegov plam ne poznaje sjene. Zaglušiti ga nije mogla mržnja, prekriti ga nije mogao zaborav, uništiti ga ne može nijedno vrijeme. Njihova je žrtva ugrađena u žrtvu Kristovu. U svome tijelu oni su dopunjali ono što nedostaje mukama Kristovim – za Tijelo njegovo, za Crkvu. (Kol 1,24) Njihova žrtva nije bila samo za njih, nego i za one koji su iza njih ostali i za nas koji smo kasnije došli i za cijelu Crkvu kojoj su darovali ne samo svoj redovnički život, nego i svoju smrt. Zato, dok slavimo ovu sv. misnu žrtvu, u otajstvu Kristova predanja na križu mi prepoznajemo i predanje naših fratara. U njima je Kristov križ postao dijelom i naše

povijesti, uzbiljio se u pričama naših života, u iskustvu našega naroda. lako stradali u danima tjeskobe, njihov je konac pun nade onoga uskrsnuća koje će biti uzdignuće na život onih koji su mnoge učili pravednosti. (Dn 12,3)«

Sv. misa okupila je lijep broj hrvatskih vjernika iz Chicaga koji se redovno utorkom okupljaju na molitvu i pobožnost svetome Anti, ali i brojnih drugih koji su se pridružili za ovu prigodu. U mjesecu u kojem se na osobit način sjećamo naših žrtava i kada naši iseljenici već desetljećima slave Stepinčevo, sjećanje na našu pobijenu braću postalo je tako još jedan razlog molitvene zahvalnosti te vjerskoga i nacionalnoga jedinstva hrvatskih katolika u Chicagu predvođenih svojim fratriba. ✍

Stepinčevo u Međugorju: Sv. misa za fratre i župljane stradale u ratovima

Međugorje, 10. veljače 2022.

(Velimir Begić / radio-medjugorje.com) – Na spomendan bl. kardinala Alojzija Stepinca 10. veljače na večernjoj sv. misi župa Međugorje sjetila se žrtava (fratara i puka iz međugorske župe) stradalih u Prvom i Drugom svjetskom ratu, poraču te Domovinskom ratu. Podsjetimo se, franjevci iz međugorske župe ili koji su tu službovali ubijeni za vrijeme Drugoga svjetskoga rata su: fra Jozo Bencun, fra Marko Dragičević, fra Mariofil Sivrić, fra Grgo Vasilj, fra Jenko Vasilj i fra Križan Galić. U Prvom svjetskom ratu iz župe Međugorje poginula je ili nestala 61 osoba. U Drugom svjetskom ratu (najviše u svibnju 1945.) 279 osoba, u Domovinskom ratu 10 osoba.

Sv. misu predslavio je fra Miljenko Stojić. On se u svojoj propovijedi osvrnuo na to kako je »zapadna uljudba Boga gurnula u stranu«, a onda pred nas stavio uzor čiji blagdan danas slavimo, »koji je znao ostati vjeran i u isto vrijeme biti potpuno suvremen. To je bl. kardinal Alojzije Stepinac. Živio je u razdoblju zlosilne velikosrpske Prve Jugoslavije, u vrijeme strašnoga Drugoga svjetskoga rata, u vrijeme komunističke Druge Jugoslavije. Nije nikada pokleknuo i nije se nikada tužio na ta vremena i očekivao neka bolja. Bio je sa svojim Bogom, hodio njegovim putem i iz toga izvlačio zaključke za svoj svakodnevni hod. Život je, znamo, završio mučenički. Otrovali su ga jugokomunisti. Mogao je, pak, da sve bude drukčije. Nudili su mu sve i svašta samo da počne s njima surađivati, a ne s tim papom u Rimu.

I nisu ga uspjeli slomiti. Zbog njegove vjernosti papa ga proglašava kardinalom što je razbjesnilo jugokomunističke vlastodršce. Uzalud. Crkva je očito znala što čini i nije se dala prepasti. Dobro je pamtila da je mučenička krv sjeme kršćanstva«, kazao je fra Miljenko Stojić, koji je vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača«. Osvrnuo se potom fra Miljenko i na mučeničku krv prolivenu u Hercegovini. »Dok su je jugokomunisti "oslobađali", ubili su 50 hercegovačkih franjevaca, u drugim krajevima još njih 16, sveukupno 66. Na žalost, još nismo uspjeli popisati točan broj članova vjernoga puka Božjega. Znamo da je iz ove župe Međugorje ubijeno 279 osoba. Odavde potječe ili je tu službovalo 6 ubijenih franjevaca. Iz čitlučke općine ubijeno je 1.587 osoba. Sveukupno je u Hercegovini

ubijeno oko 20.000 osoba u Drugom svjetskom ratu i poraču ili svaka deseta osoba. Strahovite su to brojke pa se pomalo čine i nestvarnima. No, puk je uvijek znao i pamtio što se događalo. Usuđivao se to očitovati i vani te je zbog toga morao ići u jugokomunističke tamnice ili bi čak dobio metak u čelo. Na drugoj strani bili su oni koji su i Kraljici Mira, sjećamo se toga, pokušavali zapriječiti put da ne dođe među nas. Ali ona je zajedno sa svojim vjernim pukom pobijedila. Sve je ovo utkano i u namisao Groblja mira gore na Bilima, zaravni između Mostara i Širokog Brijega. Jugokomunisti su u ona nesretna vremena tuda sijali smrt i tamu. Nisu birali, smicali su sve što im se činilo da im stoji na putu«, kazao je fra Miljenko naglašavajući kako se hrvatski puk svemu tomu odupro. »One naše žene u crnom,

koje su žalile za svojim ubijenima, molile su se da jugokomunističko zlo nestane i ono je nestalo. Danas njihova djeca na Groblju mira podižu križeve za ubijene iz svoje obitelji ili ih podižu onima za koje nema više nitko to učiniti. Sjećaju se da je žrtva naših predaka utkana u našu današnju slobodu. Ako ih budemo zaboravili, zaboravit će i drugi nas«, kazao je fra Miljenko stavivši na kraju svoje propovijedi pred nas za uzor bl. Stepinca da idemo, kao i on, Božjim putem. »Znajmo stoga zastati tijekom dana pred svojim Bogom i preispitati se jesmo li išli ovim i sličnim putevima. Budemo li mu nevjerni događat će nam se teški stvari, a ako naš korak bude vjeran taman nas ubili pobijedit ćemo. To je smisao kršćanskoga života, to je jedino što se isplati slijediti na ovoj zemlji«, zaključio je fra Miljenko. ✍

Na Humcu slavljena **sv. misa zadušnica za sve stradale u minulim ratovima i poraću**

Humac, 13. veljače 2022. (ljportal.com) – U novoj humačkoj crkvi 13. je veljače na vrlo svečan način slavljena sv. misa zadušnica za sve ubijene fratre i ljubuške žrtve Drugoga svjetskoga rata i poraća te Domovinskoga rata. Nazočilo je

mnoštvo puka Božjega, svih starosnih skupina, a posebno je bio uočljiv velik broj mladih. Sv. misu je predslavio humački gvardijan fra Dario Dodig u suslavlju sa župnikom fra Ljubom Kurtovićem, vikarom Provincije fra Ikom Skokom i još

dvadesetak franjevac svećenika.

U pozdravnim riječima naglašeno je da se na poseban način moli za sve žrtve ubijene u Prvom i Drugom svjetskom ratu i poraću, za sve pokojne svećenike i fratre koji po mjestu rođenja pripadaju

humačkom samostanu ili su iz drugih područja u i oko Ljubuškog ubijeni te za poginule branitelje i civile iz Domovinskoga rata.

Sv. misno slavlje uzveličao je veliki župni zbor »Sv. Ante« pod ravnanjem prof. Zdenka Vištice. ✍

Tomislavgrad: **Slavljena sv. misa zadušnica za pobijene hercegovačke franjevence i puk te žrtve svih ratova**

Tomislavgrad, 13. veljače 2022. (tomislavcity.com) – U duvanjskoj spomen-bazilici 13. veljače slavljena je sv. misa zadušnica za pobijene hercegovačke franjevence i vjernički puk tijekom Drugoga svjetskoga rata i poraća te za žrtve svih ratova. Misno slavlje u sumištištvu 12-orice svećenika predslavio je fra Miljenko Stojić, vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača«, a uvodno su pročitana imena pobijenih svećenika od kojih za 29-oricu još nije poznato grobno mjesto.

Fra Miljenko je podsjetio da su Drugi svjetski rat i poraća odnijeli

najviše naših najmilijih: »Ovaj kraljevski duvanjski kraj broji 2.021 žrtvu. Broji isto tako i tri žrtve Hercegovačke franjevačke provincije koje su rođene ovdje, kao i dvije žrtve koje su preminule zbog pretrpljenih tamničkih muka. A u ovom je kraju ubijena, odnosno odavde je odvedena na ubijanje, prva žrtva hercegovačkih franjevaca. Zar spomenute smijemo zaboraviti, odmahnuti rukom kao da nikada nisu postojali? Da nisu bili vjerski i domoljubno svjesni, naizgled bi drukčije prošli. Ali samo naizgled. Produžili bi sebi ovozemaljske dane, a došli u opasnost

izgubiti one sretne i prelijepo dane na nebesima koji čekaju one koji su Bogu vjerni«, kazao je fra Miljenko. Naglasio je i žrtvu naših branitelja u Domovinskome ratu pozvavši da se sjećamo svojih mučenika za vjeru i domovinu te da živimo njihove ideale i napajamo se njihovom snagom. »Sinovi i kćeri onih svjesnih između nas oslobodili su nam ove krajeve. Izvršili su zadatak na koji ih je zvalo srce i na koji ih je zvao njihov Bog. Napravili su to časno. Mi drugi trebali smo nastaviti njihovo djelo, trebali smo im se pridružiti. Jesmo li ili čekamo njih da sve urade a mi ćemo im pljeskati ili zviždati nakon toga? Nedavni popis pučanstva, s onu stranu granice, pokaza da smo nekuda isparili zadnjih godina. A nema rata. Ali ima nerađanja u našem narodu, ima nepotrebnih odlazaka u tuđinu s izgovorom da je tamo naša sreća. Pa smo onda tu gdje jesmo. Da su naši branitelji razmišljali kako se zna dogoditi nama da razmišljamo,

ove slobode ne bi bilo. Nešto bismo drugo sada pričali, ako bismo uopće imali mogućnost da bilo što pričamo. Prisjetimo se. Oni su krenuli u boj koji nije obećavao da će ga dobiti. Ali su stavili krunicu oko vrata i uzdali se u svoga Boga. Pobjeda je, znamo, došla. U svim ovim mutnim vremenima budimo poput svojih branitelja. Uzmimo krunicu u ruke i počnimo se moliti ne samo za sebe i svoje, već se počnimo moliti za domovinu s obje strane granice. Nemojmo se stidjeti da to i drugi vide i čuju. Neka uvečer iz naših domova odjekuje romon molitve, a ne romon raznoraznih glasova iz medija. Ta reče nam jasno danas prorok Jeremija: »Proklet čovjek koji se uzda u čovjeka, i slabo tijelo smatra svojom mišicom«. Isus Krist, pak, u današnjem evanđelju govori »Blago« i »Jao«. Pročitajmo te njegove riječi još najmanje jedanput kod kuće i razmišljajmo o njima«, kazao je na kraju propovijedi fra Miljenko Stojić. ✍

Sv. misa zadušnica u spomen na ubijene fratre i žrtve rata u Mostaru

Mostar, 14. veljače 2022. (rtv-hb.com) – Sv. misnim slavljem u crkvi sv. Petra i Pavla u Mostaru obilježena je obljetnica pobijenih fratara, ali i vjernika Mostara i okolice koji su žrtve Drugoga svjetskoga rata i poraća i Domovinskoga rata. Vjernici su se prisjetili stradalih fratara te svega onog što su učinili za svoj narod i vjeru, kao i svih onih

koji su u Domovinskom ratu, Drugome svjetskom ratu i poraću na raznim mjestima i stratištima prošli svoju krv, nasilno stradali ni krivi ni dužni. Među stradalim franjevcima bili su fra Leo Petrović, fra Jozo Bencun, fra Rafo Prusina, fra Bernardin Smoljan, fra Grgo Vasilj, fra Kažimir Bebek i fra Nenad Pehar koje su 14. veljače 1945. partizani odveli na

Neretvu, ubili i bacili u nju.

Sv. je misu predslavio gvardijan Franjevačkog samostana sv. Petra i Pavla u Mostaru fra Danko Perutina koji je podsjetio na te događaje da se, kako kaže, ne bi zaboravili. »Svaku nasilnu smrt treba istražiti. Mi nismo sudci, ali nas boli nepravda jer se partizanska ubojstva nisu istražila, a i danas se o tome šuti. Sedmoricu braće fratara, predvođenih provincijalom fra Leom Petrovićem, na Čistu srijedu partizani su

odveli na Neretvu i ubili. Tragova, a ni svjedoka nema jer se htjelo zatrti sve što je katoličko«, istaknuo je gvardijan. Dodao je kako su ubijeni fratri intelektualci, profesori i doktori. Mislilo se da će se tako lakše manipulirati hrvatskim narodom.

Nakon sv. mise zadušnice Frama Mostar izvela je prigodni recital o nevino pobijenim hercegovačkim franjevcima. Izmamilo je to suzu u očima mnogih, posebno onih mlađih. ✍

Sv. misa zadušnica za žrtve iz župe Drinovci

Drinovci, 21. veljače 2022. (Zvonimir Glavaš) – U nedjelju 20. veljače s početkom u 11.00 sati proslavljena je sv. misa zadušnica za ubijene drinovačke redovnike i svećenike te vjerne članove puka Božjega koji su stradali u Drugome svjetskom ratu i poraću. Svetu je misu predslavio vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača« fra Miljenko Stojić uz sumisništvo drinovačkoga župnika fra Josipa Mioća.

Ratni vjor Drugoga svjetskoga rata, na žalost, nije zaobišao ni Drinovce. Dapače, brojni drinovački žitelji (njih 276) položili su svoje živote na oltar domovine. Prvi svjetski rat odnio ih je 85. U Domovinskom ratu stradalo ih je, pak, 15.

Prije samoga početka sv. mise pročitana su imena stradalih klerika iz Drinovca: dr. fra Krešimir

(Stipan) Pandžić (rođ. 1892.), dr. fra Arkandeo (Nikola) Nuić (rođ. 1896.), don Ilija Tomas (rođ. 1901.), fra Anđelko (Jure) Nuić (rođ. 1908.), don Ante Krešimir Buconjić (rođ. 1909.), dr. fra Radoslav (Andrija) Glavaš, ml. (rođ. 1909.), don Andrija Majić, ml. (rođ. 1910.), fra Borislav (Ljubo) Pandžić (rođ. 1910.), fra Emil (Frano) Stipić (rođ. 1912.), brat laik Ivan Šimić (rođ. 1913.), don Jerko Nuić (rođ. 1915.), fra Žarko (Jerko) Leventić (rođ. 1919.) i sjemeništara Mate Dedić (rođ. 1925.).

»Ne ćemo ih oživjeti ako budemo mrzili njihove progonitelje. Bit ćemo im pravi nasljednici samo ako naše srce bude čisto, tako da iz njega može provrijeti molitva i pravda kao gorski potok iz stijene. U toj bistrini i čistoći stoji život, a ne u nečistoći našega srca«, rekao je fra Miljenko u uvodnome dijelu sv. mise.

Fra Miljenko je u svojoj propovijedi tumačeći prvo čitanje iz Prve knjige o Samuelu u kojem je opisano kako je David poštedio kralja Šaula, a ujedno se osvrćući na ulomak iz Lukina evanđelja u kojemu Isus poziva na ljubav prema neprijateljima, naglasio da nas žrtva stradalih drinovačkih svećenika i redovnika poziva na opraštanje i na ljubav, a nipošto na mržnju. Iako su ubijeni in odium fidei (iz mržnje prema vjeri), oni sami nisu mrzili niti su napadali. »Nismo ih zaboravili i ne ćemo ih zaboraviti, jer su bili na svome mjestu. Voljeli su svoga Boga i voljeli su svoj narod. Dali su život za te ideale i postali nam uzorima. Učvrstili su našu vjeru, učvrstili su naše domoljublje. Unatoč svim kasnijim progonima uspjeli smo zato ostati nauzgor i ne izgubiti se«, rekao je fra Miljenko.

Bezbožni komunistički režim pokušao je stradale hercegovačke franjeve izbrisati iz sjećanja puka. No, ne samo da u tome nije uspio, nego se približava onaj trenutak kada će Crkva barem neke od njih proglasiti mučenicima, odnosno blaženima i svetima. Fra Miljenko je ujedno podsjetio da je u tijeku postavljanje križeva stradalima u Drugome svjetskom ratu i poraću na Groblju mira na Bilima, koje postavljaju članovi obitelji svojim stradalima. Groblje mira stoga postaje mjesto molitve za njih, ali ujedno i mjesto molitve za cijeli hrvatski narod, čime mučeništvo naših stradalih dobiva svoj puni smisao.

Ovu sv. misu zadušnicu za stradale drinovačke svećenike i redovnike predvoditelj je zaključio zazivajući na sve Božji blagoslov po zagovoru svih svetih hrvatskih mučenika. ✍

Spomenik ubijenim hercegovačkim fratrima

Međugorje, 28. ožujka 2022. (kta/radio-medjugorje.com) – U Međugorju će se graditi spomenik ubijenim hercegovačkim franjevcima. »Ove je godine 77 godina od ubojstva većine hercegovačkih franjevaca. Iz župe Međugorje su šestorica. Petorica su rodnom iz župe, fra Jozo Bencun, fra Marko Dragičević, fra Mariofil Sivrić, fra Grgo Vasilj i fra Jenko Vasilj, a fra Križan Galić bio je na službi u župi Međugorje kada je

ubijen. U spomen na njih i kao poticaj nama na življenje evanđelja po njihovu primjeru želimo im izgraditi spomenik. Njima želimo dodati još fra Bernardina Smoljana, ubijenog u Mostaru, a koji je bio župnik u župi Međugorje te sa župljanima sagradio križ na Križevcu i započeo gradnju nove župne crkve«, objavljeno je u župnom listu župe Međugorje.

U župnom se listu dalje navodi kako su s »tom namjerom raspisali

natječaj za najbolji spomenik sedmorici spomenutih fratara. Pozivi za sudjelovanje u natječaju bili su dostavljeni do 28. veljače 2022., a rok za prispjiece radova bio je 19. ožujka 2022.« Od trojice autora najbolje ocijenjen rad je akademskog kipara Tonija Kozarića. Drugo i treće mjesto zauzeli su akademski kipari Frane Šitum i Zdenko Jurišić.

»Krv mučenika sjeme je novih kršćana, zato želimo ukazati na njih

kao uzore kako bismo gledali u njih i kako bi jačala naša vjera«, kazao je međugorski župnik fra Marinko Šakota. Ovaj spomenik, pojasnio je, bit će postavljen pored temelja stare crkve.

Iz župnoga ureda Međugorje također obavještavaju da svatko tko želi može poduprijeti ovaj pothvat i dostaviti svoj prilog u župnom uredu. Na tome unaprijed svima zahvaljuju. ✍

Živjeli su onako kako ih je njihov božanski učitelj učio

Chicago, 4. travnja 2022. (Lucijana Kožul) – U Hrvatskom franjevačkom vjesniku – Croatian Franciscan Herald, službenom listu hrvatskih franjevaca u Americi i Kanadi, objavljen je razgovor s fra Miljenkom Stojićem, vicepostulatorom postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće«. Razgovor je vodio fra Antonio Musa, franjevac rodnom sa Širokog Brijega koji je trenutačno na službi u Chicagu.

Na pitanje o 77. obljetnici ubojstva fratara i osjećajima koji ga obuzimaju tih dana, fra Miljenko je rekao sljedeće: »Čovjek je u isto vrijeme tužan i ponosan na našu pobijenu braću. Tuga dolazi odatle što su na neljudski način prekinuti ti životi, što im nisu dali u miru umrijeti ili što im nisu dali do kraja

razviti darove koje im je Bog dao. Prisjetimo se da je prosječna dob ubijenih, njih 66, bila tek 41 godina. Nosili su na plećima svoju Provinciju i svoj narod htijući im dati još mnogo toga. Svjesni svega uzdignute glave, onako kako ih je Božanski Učitelj učio, poslali su u smrt. Zbog toga je čovjek ponosan. Pobijedili su u onom trenutku kada su ovi drugi mislili da su ih konačno nadvladali. Dokaz tomu je i mnoštvo duhovnih zvanja na Širokom Brijegu odmah nakon rata, dokaz tomu je i živa svijest u puku Božjem o veličini ili mučeništvu pobijenih hercegovačkih franjevaca.«

Fra Miljenko je naglasio kako Vicepostulatura i dalje traži žive svjedoke, spise kojima se može dokazati da su hercegovački franjevci

ubijeni iz mržnje prema vjeri te da su svoju smrt prihvatili na kršćanski način. Ovaj prvi dio je na samome kraju i čim uprava Provincije dade zeleno svjetlo, podnijet će se dokazi mjesnom biskupu te tada počinje biskupijska razina za proglašenje mučenicima pobijenih hercegovačkih franjevaca. U cijelom ovom postupku važan je vox populi ili glas puka. Između ostaloga, to znači da oni koji dožive milost po molitvi za zagovor pobijenih franjevaca ili dožive čudo o tome svjedoče. Inače, mnogi se vjernici svakodnevno mole na grobnici u samostanskoj crkvi gdje su pokopani posmrtni

ostatci 24 ubijena franjevca.

Kako se otkrivala istina o pobijenim hercegovačkim franjevcima, tako se otkrivala i istina o stradanju hrvatskog naroda, pa je fra Miljenko govorio i o nastanku Groblja mira, središnjeg spomen-središta hrvatskih žrtava u BiH. »Na početku smo otkrivali istinu i posmrtnu ostatke naše pobijene braće, ali su pobijeni vjerni članovi puka Božjega ostajali po strani jer zadatak Vicepostulatura nije brinuti se o njima. No, došli smo na namisao utemeljiti po pojedinim općinama neko povjerenstvo koje bi se time bavilo. Zamisao se lijepo razvijala

tako da smo napravili i koordinaciju tih povjerenstava, pokrenuli Groblje mira na Bilima te nastavili djelovati u Odjelu HNS-a za Drugi svjetski rat i poraće. Postavljajući one križeve na Groblju mira ujedno popisujemo pobijene tako da ćemo na kraju svega imati prilično točan broj koliko je Hrvata katolika tada ubijeno s ove strane granice gdje su kršteni.« Nastavio je: »Dodajmo još da smo do sada uspjeli ograditi taj prostor, sagraditi i posvetiti crkvu Sv. Josipu, postaviti i elektrificirati zvona, pokopati 154 posmrtna ostatka nepoznatih ubijenih, postaviti 227 križeva za crkvene i

2.120 križeva za civilne osobe... S radovima, naravno, nastavljamo i dalje tako da do kolovoza, kada se obilježava Europski dan sjećanja na žrtve totalitarizama (komunizma, nacionalsocijalizma i fašizma), namjeravamo postaviti još oko 5.000 križeva. Na dovršetku ovoga pothvata trebalo bi ih biti oko 50.000. Sve je najlakše pratiti preko portala grobljemira.info.«

Na kraju razgovora, fra Miljenko je uputio poruku čitateljima: »Neka naša najdublja molitva bude: "Bože, pokaži mi put". I taj put će se zacijelo pronaći. A budemo li mu crtali što nam i kako treba, piši propalo.« ✍

Misnim slavljem i polaganjem vijenaca odana počast stradalima na Podadrežnju

Podadražanj, 18. travnja 2022. (čitluk.ba) – Slavljenjem sv. mise i polaganjem vijenaca na Uskrsni je ponedjeljak petorici ubijenih hrvatskih časnika i dočasnika iz Drugoga svjetskoga rata na Podadrežnju odana zaslužena počast. Misno slavlje, u suslavlju sa župnikom župe Čerin fra Hrvojem Miletićem, predvodio je fra Miljenko Stojić, vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće«. Nakon misnoga slavlja vijence na spomen obilježje položili su i svi jeće zapalili Marin Radišić, načelnik općine Čitluk, Predrag Smoljan, predsjednik OV Čitluk, predstavnici Udruge Hrvatske domovinske vojske 1941. – 1945., predstavnici udruga proisteklih iz Domovinskoga rata, predstavnici mjesne zajednice Donji Veliki Ograđenik i Mladeži OO HDZ-a BiH – Čitluk.

Predvođeci sv. misno slavlje na

mjestu gdje su petorica hrvatskih časnika i dočasnika ubijena fra Miljenko Stojić je naglasio kako su stradali položili svoje živote za slobodu te dodao tko je Hrvatima u njihovim preteškim trenucima uvijek pomagao. »Onaj tko je u tim teškim i preteškim vremenima pomogao Hrvatima bio je njegov Bog. Znao je taj naš brat Hrvat da bez njega ne će uspjeti. Othrvao se sirenskom zovu zmije iz Zemaljskoga raja i nije pokleknuo. Sačuvao je dom obasjan blagoslovom svoga Boga. Ne smijemo ovo nikada smetnuti s uma. Bog je zaista jedina naša baština, kako nas uči današnji psalam. Nije to nikakav novac za koji ćemo prodati sebe i svoje, nije to nikakva vlast i nazovi ugled u društvu. Nisu to ni raskalašene zabave i pjesme u danima Uskrsa po našim mjestima koje ne samo da nemaju nikakve veze

s našom vjerom nego ni s našom kulturom. Ima već četiri desetljeća kako nas Kraljica Mira neprestano uči zdravom ponašanju. Govori nam da se molimo, da uzmemo kronicu u ruke i pobijedit ćemo. Danas bismo mogli reći i da je Domovinski rat tomu primjer. Upamtimo dobro te naputke« poručio je u dijelu svoje današnje propovijedi fra Miljenko Stojić. U propovijedi je također poručio kako su pripadnici našega naroda »poškropljeni krvlju naših mučenika«, a dio propovijedi fra Miljenko je posvetio i podizanju spomen-križeva za hrvatske žrtve na Groblju mira. Istakao je žrtvu hercegovačkih franjevaca i kako je briga za pobijene vjerne članove puka Božjega izrasla iz traganja za pobijenim hercegovačkim franjevcima. »Nismo mi narod bez povijesti i sjećanja, mi smo narod obilježen mučeništvom i odlučnošću. Ne

može naše lice biti trka za novcem u ovom ili onom obliku, trka za ovomezaljskim dobitcima. Naše je lice briga za našu domovinu i za našega Boga. Tek smo tada pravi ljudi i tek tada možemo živjeti punim plućima. Križevi koji se postavljaju na Groblju mira bit će samo turistička zanimljivost ako ih ne budu pratile kolijevke u našim obiteljima. Od samoga udaranja u junačka hrvatska prsa nema ništa. Zakoni života su nepromjenjivi. Koga ima, njegova je i sadašnjost i budućnost, pa i prošlost«, naglasio je fra Miljenko.

Fra Hrvoje Miletić, župnik župe sv. Stjepana Prvomučenika – Čerin, nakon završetka sv. misnoga slavlja predvodio je molitvu za stradale Marka Stojića, Ivana Juričića – Ćurdu, Juru Dodiga, Franju Miloša i Ivana Miličevića – Milića. Okupljanje je završeno prigodnim druženjem. ✍

Stopama uporno prešućivanih hrvatskih žrtava

Široki Brijeg, 13. travnja 2022. (Anita Martinac / grobljemira.info) – Njegujući kulturu sjećanja i prisjećajući se prvih žrtava Drugoga svjetskog rata i poraća Hrvatsko žrtvoslovno društvo (HŽD) iz Zagreba, Odjel HNS-a za Drugi svjetski rat i poraće (Odjel) i Središte HSK za istraživanje posljedica totalitarizama u BiH (SHSK) organizirali su hodočašće pod nazivom »*Stopama uporno prešućivanih hrvatskih žrtava u četrdesetim godinama XX. stoljeća*«.

Hodočasnici su 12. travnja položili vijence i upalili svijeće za nevine žrtve pred središnjim spomenikom u Ljubuškom, u Čapljini, u Strugama na groblju Gorica, na Radimlji u Stocu pred spomenikom na masovnoj grobnici, u Iličima (Mostar) na Bakšimu te na Širokom Brijegu.

Na svakom od posjećenih mjesta govorilo se o povijesnim činjenicama, zapisima svjedoka i plodovima istraživanja. Ispred HŽD-a nazočnima su se obratili Ante Beljo, predsjednik HŽD-a i tajnik Tanja Mikac Vidović, Anita Martinac, predsjednica SHSK i književnica, Stanislav Vukorep, Vesna Slobodan i Manuel Martinović, publicisti i istraživači. U navedenim mjestima događajima su također nazočili predstavnici općina i gradova, povjerenici za popis žrtava i grobišta Drugoga svjetskog rata i poraća te predstavnici udruga proisteklih iz Domovinskog rata.

Tako su u Ljubuškom uz nazočnost gradonačelnika Vedrana Markote, predsjednika Općinskog vijeća Tihomira Kvesića te ostalih predstavnika gradskih službi i predstavnika udruga, pred središnjim spomenikom na Trgu dr. Franje Tuđmana vijenac položili Ante Beljo, predsjednik HŽD-a

i Mile Pušić, voditelj Odjela. Molitvu je predvodio humački gvardijan fra Dario Dodig.

Nakon toga izaslanstvo je u Čapljini pred spomenikom Hrvatskoj slobodi i spomen pločama s popisom imena svih žrtava, položilo vijenac uz nazočnost općinskih predstavnika i povjerenika za popis žrtava u Čapljini Željka Sokola. Pred spomenikom se nazočnima obratio Stanislav Vukorep koji je iznio neke od plodova dugogodišnjeg istraživanja na temelju uzimanja iskaza preživjelih svjedoka te dosadašnjih objavljenih radova. Izaslanstvo je nakon toga posjetilo i groblje u Gorici Struge, gdje su se i dogodili prvi zločini nad nedužnim pučanstvom 13., 14. i 15. travnja 1941.

U Stocu je izaslanstvo dočekao gradonačelnik Stjepan Bošković

zajedno s predstavnicima gradskih službi, povjerenika i predstavnika udruga, a vijenac su položili Ante Beljo i Anita Martinac te Stjepan Bošković i Mile Pušić. Molitvu je predvodio župnik don Ljubo Planinić. Najavljena je i sv. misa zadušnica za sve žrtve jugokomunizma za 29. svibanj koja će biti upriličena upravo na Radimlji.

U tom razdoblju 1941. zločini su se dogodili i u Mostaru, točnije u Iličima i Cimu gdje je jugoslavenska vojska, sastavljane od Srba, pobila hrvatske civile. Također su tada spaljene kuće uz potresne prizore zločina. Položen je vijenac pred Gospinim kipom na Bakšimu gdje se nazočnima obratila Anita Martinac, Ante Beljo i Manuel Martinović, publicisti i istraživači.

Izaslanstvo je obišlo i Groblje mira

na Bilima, a nakon toga su se poklonili pobijenim franjevcima u ratnom skloništu kod Crkve Uznesenja BDM u Širokom Brijegu. Tu je molitvu predvodio fra Miljenko Stojić.

Ono što je važno istaknuti u prigodi posjećivanja ovih mjesta stradanja jest činjenica da se o ovim zločinima nedovoljno govori i piše. Stoga je upućen poziv javnosti da njeguje kulturu sjećanja sukladno Europskim konvencijama. Dostojno i civilizirano obilježavanje najmanja je zadovoljština koja se može učiniti te na ovaj način organizatori potiču na promišljanje o osjetljivim i kompleksnim pitanjima naše prošlosti kako bi sljedeći naraštaji mogli iz nje učiti i graditi suživot na temeljima demokracije i uvažavanja temeljnih ljudskih i nacionalnih prava. ✍

Biskup Komarica slavio sv. misu na Groblju mira na Bilima

Bile, 1. svibnja 2022. (ktabkbih.net) – U crkvi svetoga Josipa Radnika na Groblju Mira na Bilima, župa Goranci, u subotu 30. travnja slavljena je sv. misa u povodu blagdana svetog Josipa Radnika, suprotno tradicionalnom nadnevku 1. svibnja jer je tada blagoslov polja u Gorancima, objavljeno je na portalu grobljemira.info. Sv. misu je predvodio biskup banjolučki mons. Franjo Komarica, a sumisili su fra Miljenko Stojić, vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača«, don Pero Marić i don Vinko Puljić. Misno slavlje uveličali su svojim pjevanjem članovi zbora iz Knešpolja pod vodstvom profesora Marka Salavarde. Crkvu svetog Josipa Radnika 2016. blagoslovio je biskup mostarsko-duvanjski i trebinjsko-mrkanski mons. Ratko Perić na Europski dan sjećanja na žrtve totalitarnih režima.

Uz vjerne članove puka Božjega

sv. misi su nazočili i predstavnici Udruge »Mir« International, Odjela HNS-a za Drugi svjetski rat i poraće, kao i predstavnici općinskih povjerenstava za popise žrtava iz Drugoga svjetskog rata i poraća te predstavnici Središta HSK-a za istraživanje posljedica totalitarizma u BiH.

Predvođeci sv. misno slavlje, biskup Komarica je naglasio: »Nalazimo se na jedinstvenome spomen-mjestu "Groblju mira", koje je sama Božja providnost omogućila posluživši se ljubavlju, upornošću i slogom određenog broja plemenitih naših sunarodnjaka, suvremenika i sugrađana. Kao vjernici Isusa Krista, raspetog i uskrskog Spasitelja cijelog ljudskog roda, ne možemo se upravo na ovom mjestu ne podsjetiti na dramatičnu i upozoravajuću činjenicu da svako nepoštivanje Boga, Božjih prava i Božjih zapovijedi, i svako preziranje čovjeka

kao bogolikog stvorenja, i svako preziranje čudorednih zakona i obveza, koji su usađeni u narav svakog čovjeka, svaka primjena zakona jačega a ne pravde i prava – nužno vodi do užasnih, dalekosežnih posljedica, kako za ljude pojedince, tako i za cijeli narod i zemlju koju mu dodjeljuje Bog, Stvoritelj.« Nadalje je biskup Komarica istaknuo kako se žrtava spominjemo da one i njihove dramatične sudbine ne bi potpuno pale u zaborav: »Te nam žrtve poručuju da ih ne zaboravimo kako mi ne bismo potonuli u mrak potpunog zaborava kod budućih naraštaja našega naroda, kako im samo svjetlo naše ljubavi, snaga naše vjere i molitve mogu osvijetliti njihov grobni mrak. ... Nitko se ne treba plašiti istine. Bez objektivno utvrđene istine nema pomirenja među ljudima i narodima. Samo služeći zajedno istini, možemo nadvladati one nejasnoće, predrasude i

prepreke što su dijelile naše pretke jedne od drugih, a što se nažalost i danas događa. Žrtve rata i ratova, koje pripadaju našem hrvatskom narodu, nama su ostavile oporuku koju moramo sačuvati! Mi ne smijemo zaboraviti da nosimo odgovornost za naš narod; da blago naše svete vjere i kršćanstvom prožete naše kulture trebamo predati budućim pokoljenjima«, naglasio je biskup Komarica.

Na kraju sv. misnog slavlja biskup je zahvalio nazočnima s naglaskom na organizatore i one koji su usko vezani za projekt ovog spomen-središta. Kao znak zahvale biskupu fra Miljenko Stojić mu je predao prigodan dar, fotografiju autora Danijela Reze koji je uhvatio trenutak pretvorbe u sv. misi što ju je pokojni fra Ivan Ševo predvodio na Groblju mira prije dvije godine. Biskup je rado prihvatio ovu predivnu fotografiju na umjetničkom platnu u čijem je središtu kalež.

Okupljenom puku fra Miljenko Stojić je potom predstavio minijturnu maketu budućeg spomenika Pietà koji prikazuje Blaženu Djevicu Mariju kako u krilo prima mrtvo Isusovo tijelo. Taj će spomenik biti postavljen i blagoslovljen 1. studenoga na spomendan Svih svetih. Idući događaj na Groblju mira na Bilima je 15. svibnja, obilježavanje Blajburške tragedije. Toga dana će u 16.00 zazvoniti zvona s crkvice sv. Josipa.

Ovim misnim slavljem otvorena je sezona događanja na Groblju mira u duhu očuvanja prošlosti kako bi se na dostojan način njegovala žrtva i mučeništvo pobijene braće i sestara. ✍

Predstavljen glazbeni album **Pjesme o ljubavi**

Mostar, 7. svibnja 2022. (Lucijana Kožul) – Domoljubno-duhovni album *Pjesme o ljubavi*, izdan 2020. u kući Laudato iz Zagreba, predstavljen je 6. svibnja u Hrvatskom domu hercega Stjepana Kosače u Mostaru. Lucija Zovko, kantautorica, nastupila je uz pratnju Simfonijskog orkestra Mostar, sedmeročlanoga rock sastava i tri prateća vokala pod ravnanjem maestra Damira Bunoze.

Gost koncerta bila je klapa Bratovština koja je s Lucijom uz zajedničku pjesmu »Pozdrav Majci« otpjevala i dvije klapske pjesme a cappella: »Loza u škripu« i »Omiška stina«. Izvedeno je svih deset pjesama s albuma među kojima je i »Pjesma o ljubavi« posvećena hercegovačkim fratrima koja je 2016. nagrađena na natječaju u sklopu Dana pobijenih hercegovačkih franjevaca što ih svake godine

priređuje Vicepostulatura postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće« pod vodstvom fra Miljenka Stojića. Za ovu pjesmu snimljen je i objavljen glazbeni spot koji se odvija na Širokom Brijegu ispred crkve i u blizini mjesta gdje su pobijeni širokobriješki franjevci.

Autor svih pjesama je Lucijin suprug Stanko. Aranžmane za deset pjesama prilagodili su Saša Miočić i Damir Bunoza, a pjesma

»Memento« izvedena je uz pratnju Josipa Vukoje na klasičnoj gitari.

Cijelu ovu glazbenu večer usmjeravala je voditeljica Ana Marija Dedić. Program je obogaćen i s nekoliko djela hrvatskog domoljubnog pjesništva: Antuna Branka Šimića, Antuna Mladena Vranješa, don Petra Vuletića Šjora i Ilije Smiljanića. *Pjesme* je čitao prvak drame Hrvatskog narodnog kazališta u Mostaru Robert Pehar. ✍

Djelo o pobijenim hercegovačkim franjevcima predstavljeno u Zagrebu

Zagreb, 11. svibnja 2022. (fra Ante Bekavac) – U franjevačkom samostanu u zagrebačkoj je Dubravi u organizaciji franjevačkog samostana i Zavičajnoga kluba Široki Brijeg 10. svibnja održano predstavljanje knjige dr. Hrvoja Mandića *Hercegovačka franjevačka Provincija u Drugom svjetskom ratu i poraću* koju je izdala kuća AGM iz Zagreba. Knjiga je plod desetljetnoga istraživanja problematike o hercegovačkim franjevcima u Drugome svjetskome ratu i poraću, koja je u svojem izvornom obliku bila doktorska disertacija, a sada je proširena novim spoznajama i uvidima. Predstavili su je akademik Željko Reiner, dopredsjednik Hrvatskoga sabora, prof. dr. sc. Damir Boras, rektor Sveučilišta u Zagrebu, i dr. sc. Mario Jareb s Hrvatskog instituta za povijest. Program je vodila Višnja Spajić s Radiopostaje »Mir« Međugorje.

Na početku predstavljanja nazočne je u ime samostana pozdravio fra Ante Bekavac, vikar samostana, ističući radost i zahvalnost da pred sobom imamo sustavan znanstveni rad o složenoj temi ubojstva franjevaca u vremenu zlosilja Drugoga svjetskog rata i poraća. Vrijedno je znati cjelovitu istinu o nedužno

pobijenim hercegovačkim franjevcima, zločinu što ga je učinila jugokomunistička ideologija.

Rektor Boras, u predstavljanju je istaknuo svoju povezanost s franjevcima. Posebno mu je drago da je ova i ovakva knjiga ugledala svjetlo dana. Zatim je naglasio važnu ulogu franjevaca u Hercegovini, osobito na području odgoja i obrazovanja, ali i njihovu predanost radu za opće dobro. Čestitajući autoru knjige rektor Boras naglasio je da je vrijedno poticati istraživanja koja se odnose na ubojstva i stradanja nevinih ljudi.

Akademik Reiner u svom je predstavljanju govorio o vrijednosti otkrivanja zločina što ih je počinio jugokomunizam i ideologija koja je zatirala sve koji se na bilo koji način nisu uklapali u novi ideološki poredak. Istaknuo je zatim da je komunizam na našim prostorima počinio nebrojene zločine ne samo nad franjevcima i svećenicima nego i nad drugim nedužnim ljudima koji su mu smetali te da nikada nitko nije odgovarao za te zločine. Podsjetio je da istina uvijek pobjeđuje zlo i nasilje, kao i da svjetlo koje svijetli iz istine obasjava našu sadašnjost.

Dr. sc. Mario Jareb, mentor doktorskog rada dr. Mandića i

recenzent knjige, istaknuo je vrijednost ovoga djela kao jedinstvena pothvata u povijesti historiografije, ističući kako ova knjiga sustavno, znanstveno i činjenicama potkrijepljeno razotkriva desetljeća laži o nedužno pobijenim franjevcima. Njezina se vrijednost pokazuje u činjenici da imamo cjelovitu sliku o vremenu i okolnostima stradanja franjevaca, ali i o složenim geopolitičkim prilikama koje nadilaze uzak prostor Hercegovine, kao i nov politički sustav u kojem za slobodu vjere, Crkvu, duhovnost nije bilo mjesta. Naglasio je i da je narav komunizma u svojoj biti predstavljena kao jedna vrsta religije. U knjizi se nalazi složena analiza zbivanja unutar franjevačke zajednice u Hercegovini, kao i partizansko osvajanje samostana Širokog Brijega pod složenim vojnim, geopolitičkim okvirima.

Dr. Hrvoje Mandić, autor knjige, u svojem je obraćanju istaknuo zahvalnost, poglavito franjevcima koji su mu bili poticaj i nadahnuće. Zatim je zahvalio svim pomagačima u ostvarenju ovog složenog projekta koji je iziskivao vrijeme, prostor, ali i dostupne dokumente za demontažu dominantnog narativa laži nakon 1945. Istaknuo je ulogu

britanske vojske koja je sudjelovala u obuci partizana, kao i same vojne operacije što su se odvijale na području samostana Širokog Brijega. Istaknuo je da treba uložiti dodatni napor u daljnja istraživanja koja će dublje osvijetliti teško vrijeme jednog naroda u vohoru rata te da su hercegovački franjevci predstavljali stup i oslonac hrvatskom narodu u Hercegovini.

Bio je ovo veoma lijep akademski čin, ali još više poticaj da se ova knjiga počne čitati kako bismo se upoznali sa složenim prilikama jednog zlog i nasiljem nabijenog vremena te konkretnim osobama nasilnika i žrtava. Vrijeme je to u kojem su život izgubili nedužno pobijeni hercegovački franjevci, njih 66. Čini nam se važnim da imamo ovu knjigu i da iz nje učimo o činjenicama kako bi nas one povele prema istini koja uvijek oslobađa, daruje budućnost i nadu da svaka žrtva ima smisla i da nije uzaludna. Povijest ne možemo vratiti, ali ju možemo ispravno razumjeti i shvatiti. U tom smislu ova je knjiga dragocjena poglavito hercegovačkim franjevcima jer govori o vremenu traume, zločina, nasilja, mržnje iz Drugoga svjetskog rata i poraća prema njihovoj zajednici. ✍

Komemoracija za žrtve Bleiburga i križnog puta na Groblju mira

Bile, 15. svibnja 2022. (Marijana Tomašević / grobljemira.info) – Bleiburška tragedija zauvijek će ostati najveća rana u povijesti hrvatskoga naroda. Zbog toga je u spomen na sve nevine žrtve koje su jugokomunisti mučki ubili tijekom svibnja 1945., kao i mjesecima i godinama nakon toga, 15. svibnja na Groblju mira na Bilima u 16.00 sati upriličena komemoracija za žrtve Bleiburga i Križnoga puta.

Na početku u 16.00 sati zazvonila su zvona s crkvice sv. Josipa u spomen na sve hrvatske žrtve jer je u to naznačeno vrijeme počelo ubijanje na Bleiburgu. Komemoracija je započela uvodnom riječju voditeljice programa Marijane Tomašević i čitanjem ulomka iz jednog od brojnih svjedočanstava iz knjige Od Širokog

do Bleiburga i nazad autora Velimira Mabića, glavnog tajnika Odjela HNS-a za Drugi svjetski rat i porače. Nakon toga slijedilo je polaganje vijenaca i paljenje svijeća nazočnih izaslanstava, himna hrvatskoga naroda te molitva koju je predvodio fra Miljenko Stojić, povjerenik za hercegovačke biskupije Komisije HBK i BK BiH za hrvatski martirologij.

Nazočili su članovi raznih izaslanstava, općinskih povjerenstava za obilježavanje i uređivanje grobišta iz Drugoga svjetskoga rata i porača te velik broj vjernog Božjeg puka. Prije i poslije komemoracije nazočni su palili svijeće za svoje najbliže čija se imena nalaze na postavljenim križevima, molili se za njih i za cjelokupni hrvatski narod. ✍

U Vitini slavljena sv. misa za sve stradale u minulim ratovima i poraču

Vitina, 16. svibnja 2022. (ljportal.com) – Župljani župe sv. Paškala Bajlonskog u Vitini 15. svibnja odali su počast žrtvama ratova i porača iz svoje župe tako što je u župnoj crkvi u sklopu 2. večeri trodnevnice slavljena sv. misa koju je predvodio vicepostulator fra Miljenko Stojić uz sumisništvo fra Željka Grubišića i fra Petra Ljubičića.

Vjernici su došli privučeni duhovnošću zaštitnika župe Sv. Paškala Bajlonskoga. On nije tražio ovozemaljske uspjehe, već one nebeske. Znao je da je sve na ovoj zemlji propadljivo, osim onoga dobra što

ga učinimo i što je jedina naša popudbina na onaj svijet. Ali isto tako došli su i zbog sjećanja na svoje pretke koji su ubijani za vrijeme Turske, u I. i II. svj. ratu, za vrijeme Prve i Druge Jugoslavije, u Domovinskom ratu, tijekom raznih buna i zlosilja. Pojednostavljeno rečeno mučili su se, krvarili da bismo mi danas uživali u slobodi, rečeno je na početku sv. mise.

U svojoj zanimljivoj propovijedi fra Miljenko je okupljenu puku objasnio kako su hercegovački franjevci, a među njima su petorica iz ove župe, ubijeni u Drugom svjetskom

ratu i poraču i oni ih učvršćuju u odluci da Boga ne izdaju ni po cijenu svoga života. Ako se budu toga držali, uvijek će biti pobjednici. Istakao je i sljedeće. »Poput Isusovih učenika sjećajmo se i mi svega što se dogodilo. Ne zbog toga da bismo jadikovali, već zbog toga što cijenimo svoju prošlost. Takva je kakva je, možemo je popraviti budemo li od sebe odbacili krivo ponašanje. To stoji u srži onoga našega pothvata gore na Bilima, pothvata Groblja mira. Želimo se kao zajednica, a ne samo kao pojedinci, sjećati onih koji su dali živote za našu slobodu. Zbog

toga im obitelji tu podižu križ s imenom i prezimenom, pale tu svijeće kao znak uskrsnuća, mole se za njih i za čitav naš hrvatski narod. Uvijek se pronade netko tko će darovati križ za one za koje nema tko to učiniti«, kazao je fra Miljenko. Poručio je: »Pođimo putem svojih predaka, sjećajmo ih se i molimo se za njihovu dušu. Pođimo putem svoje Kraljice Mira i budimo joj zahvalni na svemu. Tada će naš život procvjetati i više nikada ne ćemo izgovoriti da je težak, da nam nešto nedostaje. Bit će on lijep svijet grijan Božjom ljubavlju.« ✍

Vrgorac: Sv. misa zadušnica za ubijene svećenike i redovnike u Drugom svjetskom ratu i poraću

Vrgorac, 26. svibnja 2022. (ika.hkm.hr) – Misu zadušnicu za 13 ubijenih svećenika i redovnika u Biokovskom dekanatu sinoć, u srijedu 25. svibnja, u crkvi Navještenja BDM u Vrgorcu predvodio je fra Miljenko Stojić, vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača« iz Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja BDM. Ukupno 13 svećenika i redovnika za koje se slavila sv. misa zadušnica članovi su Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja (8), Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja BDM (1) i Splitsko-Makarske nadbiskupije (4) koji su ili podrijetlom iz Biokovskog dekanata ili su za vrijeme Drugoga svjetskog rata i poraća na ovom području okrutno smaknuti. S predslaviteljem su suslavili fra Željko Štrbac, župnik Kozice i Zavojana, don Ivan Đonlić, župnik Stilja i Prapatnice, don Dražen Radman, župnik Dusine-Veliki Prolog, don Ante Bekavac, župnik Zagvozda, don Pavao Banić, župnik sv. Marka u Makarskoj i dekan makarskog dekanata te fra Josip Repeša, župnik Vrgorca i dekan Biokovskog dekanata.

Na početku misnoga slavlja dekan Biokovskog dekanata poime-nično je pročitao svih 13 svećenika i redovnika koji su, kako je rekao: krvlju rođenja ili krvlju mučeničke smrti postali dionici Biokovskog dekanata. Pri tome je istaknuo nadnevak i mjesto njihova rođenja, kao i nadnevak i mjesto smrti.

U propovijedi je fra Miljenko istaknuo: »Bog nas je jednoga dana stvorio na svoju sliku i priliku.

Zaželio je da to bude način našega života. Međutim, prvi ljudi su se polakomili, pokušali su biti kao Bog i sada nam je tako kako jest. Mučimo se da bismo u znoju lica svoga ponovno zaradili mjesto u Božjem kraljevstvu. Trenutna uljudba u kojoj živimo drukčije nam govori o nama samima. Ona kaže da smo središte svijeta, da nakon ovoga života nema ništa. Ponavlja nam ono što je zlo prišapnulo prvim ljudima u zemaljskom vrtu. I da je poslušamo? Isto su nam pokušavale uvaliti i zlosilne ideologije: nacionalsocijalizam, fašizam i jugokomunizam. Htjeli su skinuti Boga s nebesa, da bi onda neke između sebe proglasili bogovima. A mi bismo trebali šutjeti, gutati tu njihovu laž i klanjati im se očekujući mrvice s njihova stola!? Tko je zagrizao bačenu udicu završio je poput Adama i Eve, izgnani su iz zemaljskoga raja, odnosno izgnani su iz svoje Crkve, svoje domovine, svoga okružja. Mudar čovjek prozret će sve te stupice i kao izgrađena ličnost nastaviti dalje. Postat će zapravo svjetlo koje

će i drugima pokazivati put. Vidjeli smo to i na primjeru ovih svećenika i redovnika te vjernih članova puka Božjega zbog kojih smo se večeras skupili ovdje. ... Ovo nam sve pokazuje da i danas dobro treba paziti koje misli i stavove propuštamo u svoju nutrinu, jer ćemo na temelju njih oblikovati svoj život. Da bi nas u tome smeli, viču da pustimo prošlost kraju, idemo se okrenuti budućnosti. Ponovno je to sirenski poziv zla iz zemaljskoga vrta. Ne može se na temelju njihovih laži ništa izgraditi, kamo li sretna budućnost. Zbog toga trebamo spoznati tu laž, pa i svoju vlastitu ako je ima, te onda nastojati izgraditi i sadašnjost i budućnost. ... Bog je i u našim životima i u životu našega naroda učinio mnoga čuda. Svatko najbolje za sebe zna kada se i kako to dogodilo, a za naš narod znamo da se to dogodilo Domovinskim ratom. Izvojevali smo slobodu jer smo prepoznali zajedničku opasnost i zajedno joj se oduprijeli. Shvaćali smo da se možemo razlikovati u ovom i onom, ali smo uvijek pritom

hrvatski rodoljubi čije su ruke otvorene našem Bogu. ... Na nama je sada odgovornost baklju vjere i slobode predati budućim naraštajima. Nemojmo se tužiti na poteškoće. Uvijek će ih biti i uvijek će netko na njima dokazivati se tko je i što je. A mi ćemo tada biti gore na nebesima gdje je kraj naše ovozemaljske trke. Zaslužimo, dakle, ta nebesa svojim životom i radom.« Spomenuo je i žrtvu hercegovačkih franjevaca, posebno fra Maksimilijana Jurčića koji je ubijen u Vrgorcu. Dodao je i da se na Bilima pravi Memorijalni centar Groblje mira za sve žrtve Hrvate katolike krštene u BiH, da bismo tu zajednički molili se za njihovu dušu i napajali se njihovim primjerom.

Na kraju misnog slavlja dekan Biokovskog dekanata pozdravio je sve sudionike mise, zahvalio se na sudjelovanju i pozvao okupljene na molitvu za sve žrtve rata, s bilo koje strane sukoba, i za njihove krvnike za obraćenje.

Na sv. misi pjevanjem su sudjelovali i članovi župnog zbora župe Navještenja BDM u Vrgorcu. ✍

U Maclju **slavljena sv. misa zadušnica za žrtve križnoga puta**

Macelj, 5. lipnja 2022. (Lucijana Kožul) – Zagrebački pomoćni biskup Ivan Šaško u Maclju je 5. lipnja predvodio sveto misno slavlje u povodu 77. obljetnice maceljskih žrtava. Na sv. misi je sumislo više desetaka svećenika, među kojima je bio i fra Miljenko Stojić, vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača«, kao i izaslanstvo Memorijalnog centra Groblje mira.

Biskup je Šaško u svojoj propovijedi istaknuo sljedeće: »Mislili smo i nadali smo se, bilo nam je gotovo samo po sebi razumljivo da će, nakon teško stečene izvanjske slobode, hrvatsko društvo i država krenuti putem istine o događajima u Drugome svjetskom ratu i nakon njega. Međutim, to se nije

dogodilo. Sa žaljenjem treba reći da jedan naraštaj, onaj koji je proživio te patnje, nije dočekaio ljepotu i radost istine. Ipak, oni su nam ostavili dragocjenost svoga svjedočanstva, ne samo povijesnoga nego i vjerničkoga; iznimne snage i vrijednoga divljenja. Niti naraštaj kojemu ja pripadam to ne uspijeva. Štoviše, čini se da nazadujemo. To svjedoči teško razumljiv odnos prema žrtvama koje sažimaju imena "Bleiburške tragedije" i "Križnih putova". Više od trideset godina hrvatske državne vlasti do dana današnjega nisu pokazale da im je istinski stalo do tadašnjih hrvatskih žrtava, pa čak ni do pronađenih. ... Zar uistinu nemamo dovoljno hrabrosti ni snage govoriti jezikom koji oslobađa, jezikom istine? Onim

odnosom prema prošlosti kakav vidimo u životima apostola i svetih. Oni nam pokazuju koji je pristup ispravan i kako taj pristup otvara u budućnost – prepoznavanjem svojih pogrešaka, slabosti i nemogućnosti, zabluda i lutanja. To je pristup istinom. ... Bezbroj smo puta pozivani da zaboravimo prošlost. I svi koji su do sada pozivali i pozivaju da se okrenemo budućnosti, redom su nas okretali prema točno određenoj prošlosti, prema komunističkomu totalitarizmu, jer je to njihovo (jedino) vrijeme, jer u tome – s manjim doradama – vide i svoju i našu budućnost, razumljivo uvijek s nekim njihovim povlasticama. To se vrijeme ne može drukčije zaokružiti nego istinom koja, razumljivo, ima svoje društvene posljedice. Tko to

ne želi prihvatiti, hrvatskoj domovini ne otvara prostore boljitka.«

Macelj je inače najveće stratište komunističkih žrtava na području države Hrvatske. Procjenjuje se da je početkom lipnja 1945. u šumama na današnjoj granici Hrvatske i Slovenije stradalo između 12 i 13 tisuća žrtava komunističkog režima, a dosad je otkopano njih 1.247. Po 21 žrtvi iz reda crkvene hijerarhije ubijenoj na jednom mjestu Macelj je ujedno najuzvišenije žrtvoslovno mjesto za sve katoličke vjernike u Hrvatskoj i BiH. Ovdje se nalaze i posmrtni ostatci trojice hercegovačkih franjevac: fra Metoda Puljića, fra Darinka Mikulića i fra Julijana Petrovića. Zajedno s drugima pokopani su 2005. u grobnicu kraj crkve Muke Isusove u Maclju. ✍

U Ružićima **slavljena sv. misa zadušnica za pobijeni puk i franjevence**

Ružići, 22. lipnja 2022. (grudeonline.info) – Prvi dan trodnevice u Ružićima u čast sv. Ivana Krstiteља započeo je 21. lipnja molitvom pred kipom sv. Ivana, euharistijskim slavljem te na koncu klanjanjem pred Presvetim Oltarskim Sakramentom. Sv. misu predvodio je fra Miljenko Stojić, a sumisio je župnik fra Tomislav Jelić. Fra Miljenko je inače vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača«. Sv. misa služena je u sjećanje na sve žrtve rata i poraća iz župe Ružići uključujući

fra Zdenka Zupca, župnika kojeg su jugokomunisti odveli iz ove župe i ubili, te fra Maksimilijana Jurčića, rodod iz ove župe, a ubijena u Vrgorcu.

Na početku misnoga slavlja fra Miljenko se spomenuo svih žrtava usporedivši ih sa sv. Ivanom Krstiteľjem. Sv. Ivan je dao svoj život za svoju vjeru, a mogao je izabrati lakši put. No, danas onda ne bismo imali takvog velikog svetca i zagovornika na nebu. Isto je s našim žrtvama rata koje se nisu pokorile jugokomunistima, nego su se

borile za svoju slobodu.

U svojoj propovijedi fra Miljenko je ispričao priču o dobru i zlu zaključivši kako je zlo nedostatak dobra u našem životu, nedostatak Božje ljubavi u našim srcima i da smo za to samo mi krivi, a ne Bog. Upravo se to događalo i s onima koji su odgovorni za brojne žrtve kojih se spominjemo. Razum im je bio pomućen i otišli su na krivu stranu. Sva ona događanja u našoj povijesti s mnoštvom žrtava mogli bismo nazvati hrvatskim križnim putem pa tako imamo Udbinu, Bleiburg, srednju

Bosnu, Zagreb, Vukovar, Široki Brijeg, Ružiće i mnoge druge... Jedan od pothvata u spomen na sve žrtve i mjesta stradanja je Groblje mira. Nalazi se na planinskoj zaravni Bile između Širokog Brijega i Mostara. Mjesto je to na kojem se podižu križevi za svaku pojedinu žrtvu, pa tako i za one iz Ružića i područja Gruda. Smisao ovoga groblja jest da ne dopustimo da nas protivnici izbrišu s lica zemlje, kazao je fra Miljenko. Na kraju se posebno prisjetio fra Maksimilijana Jurčića i fra Zdenka Zupca. ✍

Uočnica svetome Ivanu Krstitelju u Roškome Polju

Roško Polje, 23. lipnja 2022. (Ivana Ćurić / tomlavcity.com) – U Roškom je Polju upriličena svečana uočnica velikoj proslavi roškoga zaštitnika svetoga Ivana Krstitelja.

»Dok lutamo ovozemaljskim stazama svoji smo onda kada znamo gdje je naš izvor. Sveti Ivan Krstitelj neprestano je to govorio i svojim nasljednicima i svojim slušateljima. Želio im je otvoriti oči tijela i oči srca, nije ih silom na to tjerao već snagom svoje riječi«, kazao je večerašnji predvoditelj misnoga slavlja fra

Miljenko Stojić. »U pustinjama vjerojatno nismo bili, ali smo ih vidjeli u medijima, plaše nas, ne sviđaju nam se i ne znamo kako bismo živjeli u njima. Znamo da je u jednoj takvoj pustinji svoje dane provodio sveti Ivan Krstitelj i u njoj je pomagao drugima. Prije toga on je izgradio svoj odnos s Bogom, njemu je povjerovao i nestalo je duhovne pustinje i nastala je stabilna oaza. Svoje duhovno bogatstvo ne smijemo čuvati za sebe nego ga širiti dalje, jer tek tada osjećamo puninu i kao ljudi i kao

kršćani«, između ostaloga je kazao u svojoj nadahutoj propovijedi u kojoj je podsjetio da nikada ne smijemo zaboraviti žrtvu svojih predaka kao i Božju pomoć kroz našu povijest. »U kršćanskoj duhovnosti do dana današnjega mučeništvo je na najvišoj razini. Kršćani su od samoga početka popisivali svoje mučenike. Ni vas ovdje život nije mazio. Mučeničkom krvlju zalijevali ste biljku svoje vjere i svoga domoljublja. Poimence se spomenimo danas dvojice od svih vaših ubijenih: fra Filipa Gašpara i

fra Jakova Križića koje su ubili jugokomunisti«, podsjetio je večerašnji propovjednik.

Roški župnik fra Jozo Radoš Đoka zahvalio je fra Miljenku na poticajnim i ohrabrujućim riječima, ali i na društvenu zalaganju kako bi se očuvala povijesna istina.

Tradicionalno, nakon misnoga slavlja procesija s kipom svetoga Ivana Krstitelja pobožno se uputila prema groblju gdje je uz prigodnu molitvu zapaljen velik svitnjak u čast moćnom nebeskom zaštitniku. ✍

Iz sadržaja

IZ LJETOPISA	4
STRATIŠTA	23
POBIJENI	27
GLAS O MUČENIŠTVU	33
ODJEK U PUKU	34
DJELA POBIJENIH	36
NATJEČAJ	39
POVIJESNE OKOLNOSTI	43
IZ VICEPOSTULATURE	56
PODLISTAK	57

STOPAMA POBIJENIH

glasilo Vicepostulature postupka mučeništva
»Fra Leo Petrović i 65 subraće«, XV., 2 (29),
Široki Brijeg, srpanj – prosinac, 2022.

Glavni i odgovorni urednik:
fra Miljenko Stojić, vicepostulator

Lektura i korektura:
Zdenka Leženić

Adresa:
Kard. Stepinca 14, 88220 Široki Brijeg
Avenija G. Šuška 2, 10040 Zagreb

Veza:
tel.: +387 39 700-325
faks: +387 39 702-936
e-pošta: mostar@pobijeni.info
internet: www.pobijeni.info

Grafički prijelom i tisak:
FRAM-ZIRAL, Mostar

Glasilo izlazi polugodišnje:
siječanj i srpanj

Stare brojeve, osim ovoga posljednjeg, možete u pdf obliku preuzeti sa stranica portala pobijeni.info u poglavlju Izdavaštvo.

Cijena pojedinog primjerka:
3 KM; 12 KN; 3,75 EUR; 4,25 CHF; 6,50 USD; 6,50 CAD

Godišnja pretplata (s poštarinom):
BiH 7,5 KM; RH 33 KN; EU 7,5 EUR; CH 8,50 CHF; SAD 13 USD;
Canada 13 CAD

Slanje pretplate, dobrovoljnih priloga...:

- poštanskom uputnicom
- UniCredit Bank d.d. Mostar; Korisnik: Hercegovačka franjevačka provincija; Svrha: prilog Vicepostulaturi
br. računa: 3381602276649744
devizni račun:
IBAN: BA393381604876650839
SWIFT: UNCRBA22

ISSN: 1840-3808

Urednikova riječ

fra Miljenko Stojić

Dragi čitatelji!

Dok nam upravo prijete, tamo na jesen, podinačicom podinačice pošasti Covid-19, na svjetlo dana puštamo još jedan broj našega glasila. Primijetih da je već punih 15 godina kako to glasilo traga za istinom o pobijenim hercegovačkim franjevcima i o pobijenim članovima vjernoga puka Božjega. Istina, samo iz vremena Drugoga svjetskoga rata i poraća, ali to traganje doziva nam u pamet da bi netko trebao počti tragati i za ostalima našima ubijenima na pravdi Boga u nekim drugim vremenima. Samo se tako gradi zdrav i pobjednički identitet.

Ovo suvremeno doba to, pak, u posljednje vrijeme pretače u govor o kulturi sjećanja. Kršćanstvu je sve odavno jasno. Ono je cijenilo i cijeni svakoga čovjeka bez obzira na vjeru i boju kože. Svi smo djeca Božja. Na žalost, nekima u hrvatskome društvu, kako onom vjerničkom dijelu tako i onom nevjerničkom, još kao da sve nije jasno. Istina o prošlosti gura se pod tepih, ne želi se o njoj progovoriti jasno i glasno, njeguje se kult nezamjeranja, lakta se i grabe se položaji. Do kada tako? Očito dok ne izgubimo tu prošlost, a s njom i slobodu te državu.

Koliko je važno u pravo vrijeme donijeti pravu odluku dobro nam pokazuje i film Dominika Sedlara *Razgovor*. Napravljen je na temelju prijepisa sudbonosnoga razgovora 1945. između Josipa Broza Tita i nadbiskupa Alojzija Stepinca. Prvi gradi kraljevstvo zemaljsko bez Boga i zločinačko po svojoj mjeri, drugi gradi kraljevstvo nebesko s Bogom i prijateljsko čovjeku kroz Crkvu u hrvatskome narodu. Jakov Sedlar, koji je pronašao taj prijepis, pod prisegom je posvjedočio da je nesretni Tito priznao da je zapovjedio ubojstvo franjevac na Širokom Brijegu (čitaj svugdje), odnosno da on nije ništa mijenjao u tom pronađenom zapisu. Pročitajte kratko o tome u glasilu i obvezno pogledajte film *Razgovor*. Nemojte da vam se dogodi da nemate vremena za njega, ali da imate vremena za govor ovog bezbožnog suvremenog vremena kroz medije, i na razne druge načine, sedam dana u tjednu. Trebali bismo kao kršćani konačno shvatiti da je naš govor ispravniji i bolji od govora bezboštva.

Neka budućnost bude Božja i naša. Bit će budemo li to htjeli.

Mir vam i dobro!

Dekret pape Urbana VIII.

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vat. sabora izjavljujemo da ne želimo preteći sud Crkve kome se potpuno podvrgavamo. Riječi »mučenik«, »mučeništvo«, »čudesa« i slično imaju u ovom glasilu samo vrijednost ljudskog svjedočenja. »Prema odredbama vrhovnog svećenika Urbana VIII., zabranjeno je da sluga Božji, bez prethodnog dopuštenja Svete Stolice, bude predmetom javnoga crkvenog štovanja. Te odredbe nipošto ne priječe privatnu pobožnost sluzi Božjem, niti spontano širenje njegova glasa svetosti ili mučeništva i znakova. (čl. 117, § 1. i 2.)

Ako nije pronađeno nepropisno štovanje, biskup ili njegov ovlaštenik pristupa sastavljanju izjave o neiskazivanju štovanja, tj. izjave kojom se potvrđuje da se odluke Urbana VIII. poštuju. (čl. 119, § 1.)«

Iz Upute Majka Svetaca